

Pracovní skupina pro
VEŘEJNOU SPRÁVU

(státní správa, samospráva, veřejné podniky)

Za zásadní událost sledovaného období považuje pracovní skupina šíření nemoci COVID-19 a s ním spojené vyhlášení nouzového stavu pro území celé České republiky v období 12. 3. až 17. 5. 2020. Členové pracovní skupiny vnímají tuto událost jako příležitost pro upozornění na některé důležité nedostatky fungování veřejné správy, jako jsou problémy s včasnou implementací nutných opatření, nejasnosti v kompetencích jednotlivých institucí či schopnost komunikovat jednotlivá rozhodnutí jednotně a srozumitelně všem zúčastněným. Za důležitý vývoj posledního půl roku v oblasti veřejné správy experti také považují nástup nového náměstka ministra vnitra pro státní službu, která zároveň vnímají jako příležitost k otevření diskuse o reformách vedení státní služby. Za nestandardní projevy ohrožení právního státu lze považovat pochybení vlády ČR při vyhlášení nouzového stavu a také populismus charakterizující některé přístupy k řešení koronavirové krize. V dalším období se dají předpokládat výzvy spojené s hospodářskými dopady pandemie, zasahující do fungování veřejné správy. Z legislativního hlediska bude důležité senátní projednávání rozšíření působnosti NKÚ.

Za Fórum expertů

Doc. Ing. Marie **Bohatá**, CSc.

Doc. JUDr. Kateřina **Frumarová**, Ph.D.

JUDr. Tomáš **Havel**, Ph.D.

JUDr. David **Hejč**, Ph.D.

Mgr. Jakub **Hornek**

Prof. PhDr. Karel **Müller**, Ph.D.

Ing. Edvard **Outrata**

Ing. Mgr. Bohuslav **Pernica**, Ph.D.

Doc. JUDr. Olga **Pouperová**, Ph.D.

JUDr. Ivan **Příkryl**

1) Události (včetně legislativních změn), které se týkají sledované oblasti a jsou z hlediska jejího fungování zásadní

Koronavirová pandemie a stav nouze

a. Státní správa

Za nejzásadnější událost uplynulého pololetí považují experti pracovní skupiny **vyhlášení nouzového stavu** pro území celé České republiky v období 12. 3. až 17. 5. 2020 z důvodu ohrožení zdraví v souvislosti s prokázáním výskytu koronaviru.¹ Nouzový stav trval bezprecedentních 67 dní.² Událost byla jedinečná ze dvou historických hledisek. Za prvé šlo o historicky první reakci vlády ČR na globální hrozbu, tj. hrozbu přesahující Evropu. Za druhé došlo poprvé v historii ústavního zákona o bezpečnosti³ k prodlužování nouzového stavu nad 30 dnů Poslaneckou sněmovnou. [1]

Situace ohledně koronaviru ukázala některé přednosti a slabosti naší státní služby, zejména pak prověřila schopnost řešit komplexní krizovou situaci a současně udržet kontinuitu výkonu běžné agendy. Ačkoli je ještě brzy na závěrečné zhodnocení, zdá se, že současná veřejná správa má problémy jak s přípravou krizových opatření, tak zejména s rychlostí jejich implementace.

„Pomalost a neflexibilita reakce státní správy na koronakrizi je překvapivá, protože jsme historicky bývali lepší v krizovém managementu než v řádné přípravě na cokoli.“ (Edvard Outrata)

Krise poukázala na **podcenění personálního obsazení** státní správy (např. hygienické služby), a to zejména odborníky. Obdobně se také zdá, že dnešní mechanismy spolupráce politické, odborné a administrativní sféry nefungují optimálně, jak ostatně členové pracovní skupiny upozorňují dlouhodobě. [2]

„Koordinace činnosti uvnitř státní správy je podle členů Pracovní skupiny zcela nedostatečná. Nefunguje strategické řízení. Strategických a koncepčních záměrů sice existuje bezpočet, ale nejsou implementovány v praxi. Členové Pracovní skupiny nevidí trend zlepšování uvedeného nežádoucího stavu.“ (Ze zprávy Pracovní skupiny pro veřejnou správu za 2. pololetí 2019)

Ilustrací budiž zmatek v kompetencích vyhlášovat rozličná protiepidemická krizová opatření, z nichž některá byla zrušena,⁴ a nejasná odpovědnost za případné utržené škody vlivem vládních opatření. [3]

¹ Označovaný jako SARS CoV-2.

² Nouzový stav trval od 12. 3. 2020 (včetně) do 17. 5. 2020 (včetně) a byl zaveden usnesením vlády ČR ze dne 12. března 2020 č. 194.

³ č. 110/1998 Sb.

⁴ O kasační stížnosti nebylo k uzávěrce Zprávy rozhodnuto.

„Mimořádná opatření Ministerstva zdravotnictví vydaná ve formě opatření obecné povahy, vztahující se na celé území státu, a to na základě zbytkového ustanovení zákona o ochraně veřejného zdraví, jsou z hlediska dodržení pravomoci ministerstva problematická. S ohledem na další případná celostátní omezení tohoto druhu v budoucnu je namístě legislativní vyjasnění.“ (David Hejč)

b. Samospráva

Významným nedostatkem státní správy, který se v době tzv. koronakrize také plně projevil, je **komunikační deficit**. Státní správa nemá nastaveny funkční, rychlé a srozumitelné mechanismy pro komunikaci své činnosti. Zástupci obcí tak například neměli možnost reagovat na schvalovanou legislativu, neboť o ní ani reálně nevěděli. Příkladem může být boj zástupců obcí o tzv. kompenzační balíček, který umenšoval daňové příjmy obcí, což byl výrazný zásah do práva na výkon samosprávy.⁶ Kdyby obce měly svého zástupce v Ústředním krizovém štábu, vzájemná komunikační linka mezi státní správou, vládou a obcemi by mohla fungovat mnohem lépe. Namísto toho museli senátoři a někteří poslanci tuto komunikaci operativně nahrazovat a předávat starostům a starostkám připravované legislativní úpravy, které byly jinak běžně nepřístupné, neboť připomínková místa nebyla připravovanou legislativou z důvodu časové tísně obesílána. Obecným problémem pak byla i snížená kvalita odůvodnění legislativních návrhů, které např. neobsahovaly konkrétnější finanční dopady na obce. [4]

„V oblasti vztahu mezi vládou a obcemi se dostáváme také k problematice Evropské charty místních samospráv, jejímiž některými částmi není ČR vázána (například článek 9 odstavec 6). Jsou to právě pasáže hovořící o jasnější spolupráci s obcemi a o jejich větší finanční autonomii.“ (Jakub Hornek)

Nástup nového superúředníka

Další experty vnímanou klíčovou událostí tohoto období byla výměna náměstka ministra vnitra pro státní službu, tzv. superúředníka. Po Josefu Postráneckém, který letos na jaře po pěti letech své působení předčasně ukončil, nastoupil na tuto pozici **Petr Hůrka**. Je překvapivé, že Josef Postránecký z pozice nejvýše postaveného státního úředníka předčasně odešel do pozice státního tajemníka na Ministerstvu vnitra. Došlo i k výměnám státních tajemníků na dalších ústředních správních úřadech a těmito změnami ve vedení státní služby byl dokončen první cyklus fungování profesionální státní správy. Je otázkou, do jaké míry se profesionalita státní správy zlepšila a jak nový státní tajemník bude formovat profesionalitu státních úředníků. [5]

„Výměna v čele státní správy přichází v době, kdy jsou, nebo by měly být, zřejmé úspěchy i nedostatky režimu podle dnešního znění zákona o státní službě. Je to dobrá příležitost pro nový pohled a pro nastartování potřebných změn, respektive reform.“ (Edvard Outrata)

⁵ § 69 odst. 1 písm. i).

⁶ Následně byl schválen kompenzační bonus i pro obce.

Novela stavebního zákona

Legislativní rada vlády vrátila Ministerstvu pro místní rozvoj návrh nového stavebního zákona k přepracování. Potvrdilo se tak přesvědčení členů pracovní skupiny o nedopracovanosti návrhu. [6, 7]

„Rekodifikaci stavebního práva vnímám negativně jako překotnou, nedomyšlenou a nedopracovanou, jakkoliv si uvědomuji, že současný stav také nelze dlouhodobě akceptovat.“ (Tomáš Havel)

Odmítnutí zrušení částí zákona o střetu zájmů Ústavním soudem

Ústavní soud odmítl návrh prezidenta republiky a skupiny poslanců ANO na zrušení části zákona o střetu zájmů, tzv. lex Babiš. Zákon o střetu zájmů tak zůstává v platnosti nezměněn. [8]

Ústavní soud konstatoval, že „[s]tát není podnik; služba státu je sice honorována, avšak výkon veřejné funkce není podnikáním, natož správou vlastního majetku. Proto je povinností demokratického právního státu nejen vytvořit veřejnému funkcionáři takové podmínky, aby mohl svou funkci řádně vykonávat, ale také zamezit tomu, aby takto svěřenou moc mohl využívat k prosazování vlastních (osobních) zájmů na úkor zájmu veřejného, a tím i důvěry veřejnosti.“⁷ (TZ Ústavního soudu, 12/2020)

2) Případné zásahy do sledované oblasti, které by mohly ohrozit základní demokratické a právní principy či jinou součást ústavního pořádku ČR

Za nestandardní projevy ohrožující právní stát lze podle členů Pracovní skupiny považovat chyby, kterých se dopustila vláda ČR za nouzového stavu. Například Ministerstvo zdravotnictví se svými opatřeními zřejmě, ač možná v dobré víře, dopustilo protiprávního omezení lidských práv. Na zásah soudu musela být některá z těchto mimořádných pandemických opatření zrušena.

„Podklady pro rozhodnutí vlády museli připravovat právníci z řad státních úředníků, a tak tato pochybení lze (po pěti letech platnosti zákona o státní službě) považovat za selhání.“ (Bohuslav Pernica)

Jednou z příčin chyb a přehmatů při vydávání opatření vlády byla zřejmě skutečnost, že náměstek ministra vnitra pro státní správu, tzv. superúředník, není podle Statutu Bezpečnostní rady státu⁸ součástí Bezpečnostní rady státu a nemůže tak v souladu s etickým kodexem upozornit na chyby v materiálech připravovaných ve formátu vlády, ke kterým neproběhne meziresortní připomínkový řízení z důvodu nebezpečí z prodlení. [9, 10, 11, 12]

⁷ Ústavní soud. Ustanovení zákona o střetu zájmů omezující veřejné funkcionáře zůstávají beze změny [online]. 18.02.2020. Cit. 27. 8. 2020. Dostupné z: <https://www.usoud.cz/aktualne/ustanoveni-zakona-o-stretu-zajmu-omezujici-verejne-funkcionare-zustavaji-beze-zmeny/>

⁸ Dostupné z: <https://www.vlada.cz/assets/ppov/brs/Statut-BRS-rijen-2018.pdf>

3) Trendy a predikce v rámci sledované oblasti

Státní správa

Aktuální trendy ve veřejné správě souvisí s neustále probíhající celosvětovou pandemií COVID-19, resp. s reakcemi na ni a její následky. To se týká i realizace nadcházejících voleb, především u osob s omezeným pohybem z důvodu nařízené karantény. Ve způsobu řešení pandemie identifikují experti znatelnou míru populismu.

„Záležitosti vysoce odborné, které by měly být řešeny na základě vysoce odborných stanovisek a analýz, jsou řešeny dle poptávky lidu. Takový systematický postup vlády lze označit za zjevný a pro budoucnost nebezpečný populismus.“ (Olga Pouperová)

Nepochybně bude pokračovat také vyrovnávání se s hospodářskými následky nouzového stavu, v jehož důsledku dojde ke zvýšení státního dluhu do konce roku 2020 o 500 mld. Kč. [13] Nejen že se jedná o historicky nejvyšší zadlužení, ale také jím nevyhnutelně dojde ke zvýšení nákladů na obhospodařování dluhu, které vedle splátek dluhu budou do budoucna zatěžovat státní pokladnu. Lze očekávat, že v souvislosti s nárůstem státního dluhu bude v budoucnu muset dojít k reformě příjmů a výdajů státní pokladny a reformy budou o to citlivější, pokud se ke splácení dluhu přidají i nepříznivé dopady hospodářského cyklu. V nejbližší době lze tedy očekávat omezení nábory do státní správy, a tudíž prodloužení doby obměny státní správy, anebo dokonce propouštění úředníků. Obojí je spojeno s nemalými náklady a rizikem stagnace nebo poklesu produktivity.

„Demotivovaní úředníci bez perspektivy mohou být příčinou dalších selhání státní správy, která povedou k podlomení důvěry v právní stát. Období racionalizace výdajů státní správy lze však také vnímat jako příležitost pro zvýšení její produktivity a efektivnosti. To zejména pak vzhledem k nákladům na provoz informačních systémů ministerstev.“ (Bohuslav Pernica)

Členové pracovní skupiny také upozorňují na nešvar přecházení osob mezi politickými a odbornými funkcemi ve státní správě, který dále narušuje princip nezávislosti státní správy. Vyrovnání se s tímto nešvarem bude jednou z výzev nového vedení státní služby.

V blízkém budoucnu by také bylo vhodné dotáhnout přehodnocení zastoupení ČR v mezinárodních organizacích a jejich orgánech.

Samospráva

Experti očekávají výrazné omezení finančních prostředků pro obce. Municipality v tomto období netrpělivě čekají na přísun finančních prostředků na své účty vzhledem k nastavenému posunu splátek daní a dalších příjmů. [14, 15]

„Rok 2021 zasáhne municipality finančně ještě výrazněji než současný rok 2020.“ (Jakub Hornek)

Po více než ročním odkladu lze také očekávat zasedání pracovní skupiny k Rozpočtovému určení daní (RUD), kde se znovu otevře diskuze k tomuto tématu. Dá se také předpokládat, že dojde k dalšímu omezení investic a šetření na mandatorních výdajích obcí a měst.

V Senátu se zřejmě na podzim bude projednávat ústavní novela, která byla schválena v Poslanecké sněmovně a která umožní rozšíření působnosti Nejvyššího kontrolního úřadu (NKÚ), a to v omezeném rozsahu i nad obcemi (vládní návrh prováděcího zákona počítá s kontrolou pouze statutárních měst). Lze očekávat výraznou diskusi, neboť Senát se staví dlouhodobě proti kontrole NKÚ nad obcemi (a především senátní Výbor pro hospodářství, zemědělství a dopravu). Novela zřejmě také umožní NKÚ kontrolovat podniky s většinovou majetkovou účastí státu.

4) Příležitosti ke zlepšení. Příklady dobré praxe v zahraničí, kterými bychom se mohli inspirovat. Doporučení (zejména legislativní či exekutivní povahy) ke zlepšení fungování dané oblasti.

Státní správa

Pandemická krize ukázala, že správní orgány, a především jejich nejvyšší vedení, by při kritickém stavu a při komunikaci základních pokynů měly **vystupovat jednotně**. Ačkoli jsou rozhodnutí omezována nedostatkem času, vždy by měla být dodržována linie *příprava podkladů – diskuse – rozhodnutí – komunikace rozhodnutí*. Jejím dodržováním se předejde tomu, že příjemci rozhodnutí mají v informacích zmatek, což může oslabit jejich ochotu pokyny dodržovat. Zároveň by se samozřejmě takovéto stavy neměly zneužívat k politickému boji a soupeření mezi politickými představiteli. Neznamena to, že opoziční strany nemohou kritizovat a že jednotlivé strany nemohou mít různé návrhy; pro takovéto situace by však jednotným cílem mělo být efektivní řešení problémů, a nikoli snaha potopit své oponenty či přehazovat vinu na jiné.

Kromě jednotné komunikace ze strany správních orgánů by mělo být vždy dodržováno **hledisko dostupnosti a srozumitelnosti informací**. Za okolností, jako je např. epidemie COVID-19, je obzvlášť nutné myslet na to, že příjemci informací nejsou jen "běžní lidé", ale též mnohé zranitelné skupiny, které mají jiné potřeby než "běžná většina". Pro seniory mohou být informace chaotické nebo mohou trpět omezenými možnostmi se k informacím dostat. Cizinci pobývající na území ČR trpí jazykovou bariérou a absencí orientace v právním řádu. Je to samozřejmě „práce navíc,“ a to především za krizových situací, tato práce ale nesmí být opomíjena - správní orgány by měly vždy myslet na to, s kým komunikují, komu informace předávají a zda tito příjemci nemají nějaké zvláštní potřeby. Vzhledem k těmto zranitelným skupinám je pak třeba též komunikovat citlivě, aby nedošlo k nedůvodné viktimizaci zranitelných skupin (např. obviňování seniorů, že "blokují" nakupovací časy, či cizinců, že k nám „zavlekli choroby“). Správní orgány by měly myslet na to, že občané mohou být za krizových situací náchylnější k obviňování a diskriminačnímu jednání.

V neposlední řadě je nutné myslet na formu, jakou jsou opatření komunikována. Čím vyšší forma (např. vyhláška či dokonce změna zákona), tím je proces náročnější, proto může být v pořádku, že jsou některé pokyny komunikovány např. jen jako "opatření ministerstva" na webových stránkách instituce. Pokud se ale jedná o větší zásah do života příjemců, bylo by vhodné opatření buď hned nebo alespoň následně přijmout formou vyhlášky/nařízení, neboť tato forma posiluje právní jistotu příjemců mnohem více než např. právě jen zpráva na webových stránkách ministerstva či úřadu.

Neměla by se opomíjet ani otázka **interní komunikace** správních orgánů – tj. komunikace vůči jejím zaměstnancům. Je potřeba nezapomínat, že i úředníci jsou nejen zaměstnanci, ale též lidé, kteří mohou být situací znepokojeni a kteří potřebují jasné informace. Veřejná správa by měla tedy myslet též na to, aby při krizových situacích jasně stanovila pravidla pro organizaci svého úřadu a aby se zaměstnanci včas komunikovala o všech pravidlech. S tím se nevylučuje ekonomický postup veřejné správy, např. rozhodnutí o zastavení vyplácení odměn, které za těchto situací mohou být na místě.

Pandemická krize by také mohla vytvořit prostor pro to, aby se **reforma státní služby** dotáhla do konce, tedy zejména, aby vedení státní služby bylo na úrovni vlády a nikoli jednoho ministerstva (a tudíž bylo lépe schopno řešit problémy celé státní služby a bojovat s resortismem) a aby se začalo systematicky pracovat na zvyšování odbornosti v celé státní službě. Měla by se také provést revize zákona o státní službě tak, aby se umožnil přesun odborníků z praxe do státní služby tam, kde to dává smysl, a to aniž by pro ně přesun znamenal ztrátu seniority.

Ke zlepšení fungování státní správy by mohla být užitečná také inspirace ze Slovenska, kde, jak se zdá, dobře funguje **Rada pro státní službu**.⁹ Tento orgán je velmi aktivní a propaguje moderní trendy včetně iniciativ v oblasti etiky. Svědčí o tom nedávné přijetí Etického kodexu a stálá pozornost věnovaná etickým problémům, např. i v podobě publikovaných "případů k zamyšlení". Jde o ukázky různých dilemat či problémů, jež úředníci ve své praxi řeší, a argumentaci k možným alternativním rozhodnutím i vysvětlení řešení "správného".

Státní správa by se také obecně měla více řídit principem **transparentnosti**. Stát by měl údaje o kvantitě a kvalitě státní správy publikovat na jednom místě tak, jako je tomu např. v případě fiskálních dat v informačním systému Ministerstva financí *Monitor*, aby se posílila občanská kontrola státní správy, když už jí současné politické vlády nejsou schopné. Jestliže takové kontrole prostřednictvím statistik Ministerstva spravedlnosti podléhají soudci a státní zástupci, je logické zavést podobný způsob kontroly také pro státní úředníky. K výroční zprávě o státní službě je třeba připojit *open data*. Nabízí se tak možnost rozvinout funkcionality *Informačního systému o státní službě*.¹⁰

⁹ Dostupné z: <https://radaprestatnuslužbu.vlada.gov.sk/kto-sme/>

¹⁰ Dostupné z: <https://portal.isoss.cz/irj/portal/anonymous/dokument?cd=home>

„Koronavirová pandemie vytvořila příležitost a mohla by se stát silným impulsem pro nastartování skutečné digitalizace veřejné správy. Bohužel, dosavadní zkušenost nevyznívá příliš optimisticky.“ (Marie Bohatá)

Vláda by také měla vyjasnit proces, kterým mohou případní poškození žádat o náhradu škody způsobenou vládními opatřeními, neboť v současné době panuje zmatek i v tom, který resort je k přijímání žádostí příslušný.

Samospráva

V tomto období, které bylo a je nadále ovlivněno pandemií, by bylo vhodné i v oblasti místních samospráv více spolupracovat se zahraničím a mít možnost operativně využívat příklady dobré praxe ověřené za hranicemi ČR.

V některých případech zastupitelské úřady v zahraničí předávaly na neformálních setkáních se zahraničními představiteli české zkušenosti z boje s nákazou a nejrůznější další podmínky. Bylo by výborné, kdyby se dobré praxe ze zahraničí shromažďovaly na jednom místě (web) a byly přístupné pro představitele českých obcí. (Jakub Hornek)

5) Doporučení k obsahu volebních programů pro volby do Poslanecké sněmovny

Reforma vedení státní správy

Volební programy by podle členů Pracovní skupiny měly myslet na potřebné úpravy zákona o státní službě. Změna služebního zákona by měla být vedena směrem k podřízení vedení státní služby přímo vládě, nikoli jednomu ministerstvu, a to tak, aby šéf státní služby získal jistější postavení a mohl státní službu skutečně odpovědně řídit, včetně organizování a provádění jejích reforem. Celý odborný aparát státní správy by pak měl být plně odpovědný hlavě státní služby.

Myslím, že koronakrize a změna náměstka pro státní službu vytvářejí příznivou situaci pro otevření otázky návratu k původnímu znění zákona o státní službě. Snad jeho kritikové již vidí, jak je apolitičnost a odbornost státní služby důležitá. Věc ovšem potřebuje ještě nějaký čas: napřed by mělo přijít zhodnocení fungování státní služby v koronakrizi a potom řádná celonárodní diskuse. (Edvard Outrata)

Na místě je proto i změna struktury vedení ministerstev tak, aby bylo jasněji oddělené politické vedení a vedení odborné. Přičemž ale nesmí dojít k tomu, aby nejvyšším článkem odborného aparátu ministerstev zůstali jen ředitelé odborů a aby byl odstraněn stupeň tzv. odborných náměstků.

Depolitizace a profesionalizace státní správy měl zákon dosáhnout mimo jiné i důsledným oddělením politické a profesionální složky státní správy. Ministr by v tomto systému tvořil politické zadání, vizi a určoval celkové směřování práce ministerstva. Toto zadání by předával státnímu tajemníkovi, který by ministerstvo řídil po manažerské stránce a odpovídal za plnění politického zadání.

Tento systém řízení ministerstva by zajistil, že ministerstvo je po manažerské stránce řízeno profesionály, kteří se ve státní správě pohybují delší dobu a kteří jsou dobře obeznámeni s jeho specifickou kulturou a z ní vycházejících metod efektivního vedení. Na druhé straně ministr by měl více času na kontakt s voliči a vypracování politické vize, kterou by bylo díky efektivnímu fungování ministerstva možné ve skutečnosti naplnit.

(Ze zprávy Pracovní skupiny pro samosprávu za 1. pololetí 2019)

V neposlední řadě je třeba zajistit kvalitní přípravu odborníků pro práci ve státní správě, vytvořit kvalitní etický kodex a kariérní řád postavit na zvyšování odbornosti. Pro systematické reformy státní správy je možné se inspirovat slovenskou Radou pro státní službu.

„Domnívám se, že je nutno zkvalitnit vzdělávání a odbornou přípravu budoucích úředníků. Současné nabídky bakalářských a magisterských programů nepokrývají dostatečně celou šíři této komplexní problematiky. Důvodem může být i skutečnost, že veřejná správa není uznávána jako samostatná oblast vzdělávání (v současné definici oblastí vzdělávání zasahuje minimálně do tří oblastí, a to právo, politologie a ekonomické obory). "Public administration" je ve světě zcela běžně uznávána jako samostatná oblast. V ČR nejsou z výše uvedeného důvodu ani habilitovaní docenti, ani profesori v oblasti veřejné správy.“ (Marie Bohatá)

Digitalizace a strategické vládnutí

Politické strany by podle neměly zapomenout na konkrétní rozpracování využití IT technologií pro efektivní fungování veřejné správy. Podstatné je především sjednocení IT systémů, jejich vzájemná kompatibilita a předcházení tzv. vendor lock-in efektům. Tato témata se jednoduše mohou stát prázdnými hesly, a proto by pro příští období musí být určeny konkrétní krátkodobé a střednědobé cíle, jejichž plnění by se politické strany měly zavázat pravidelně předkládat k hodnocení v pololetní zprávě vlády o plnění programového prohlášení (legislativní i nelegislativní části).

„Řešení ad hoc podle PR reakcí je účinným nástrojem k dosažení volebního výsledku, ale zemi neprospívá.“ (Ivan Příkryl)

Participativní demokracie

Důležitým bodem volebních programů by pak mělo být větší otevření rozhodování pro participaci veřejnosti, a to například skrze efektivní využití informačních technologií.

Financování samospráv

Členové Pracovní skupiny dále upozorňují, že je nezbytné otevřít po volbách debatu o nastavení příjmů obecních a krajských rozpočtů, přičemž lze odkázat na Evropskou chartu místních samospráv, k jejímž podstatným ustanovením se ČR doposud nehlásí.

Meziobecní spolupráce

Současně s financováním samospráv bude třeba podpořit i meziobecní spolupráci, přičemž cestou může být i sdílení kapacit obecních zaměstnanců.

„V oblasti meziobecní spolupráce, a to i mezinárodní, členové Pracovní skupiny doporučují zpřesnit a rozšířit její parametry v zákoně o obcích tak, aby se stala jednodušší a výhodnější, neboť se vzhledem k obecnému odporu ke slučování obcí navzdory české extrémně fragmentované struktuře samospráv jeví prohlubování dobrovolné spolupráce mezi obcemi jako nejvhodnější cesta k řešení problémů zejména malých obcí. Fakultativní spolupráce zvyšuje kvalitu místního vládnutí skrze efektivnější alokaci jak prostředků, tak kapacit. (...) Dnes nabízející se velmi volné formy meziobecní spolupráce kýženou efektivitu při správě obcí dlouhodobě zajistit nemohou.“

(Ze zprávy Pracovní skupiny pro samosprávu za 1. pololetí 2019)

Rozvoj regionů

Jako hodný k začlenění do volebních programů se podle členů Pracovní skupiny jeví také návrh na větší decentralizaci státních úřadů, potažmo přesun některých z nich z Prahy do regionů. Decentralizace by mohla podpořit regionální rozvoj, a tedy kvalitu života v regionech – přinese nová vysoce odborná pracovní místa, vyšší kupní sílu a pomůže zastavit odliv mladých vzdělaných lidí z regionů do center.

Evropská integrace

Bylo by žádoucí zavázat se ve volebních programech k otevření skutečně věcné debaty o roli České republiky v Evropské unii, o našich zájmech a cílech. Tato debata by měla zahrnout i diskusi o euru. V této souvislosti je nezbytné zaměřit se na zvyšování gramotnosti v oblasti fungování českého i evropského politického systému a jejich institucí i smyslu evropské integrace.

Korupce

Politické strany by měly v rámci programů představit návrh postupu v oblasti potírání korupce.

Vybrané citace členů Pracovní skupiny

„Koronavirová pandemie vytvořila příležitost a mohla by se stát silným impulsem pro nastartování skutečné digitalizace veřejné správy. Bohužel, dosavadní zkušenost nevyznívá příliš optimisticky.“ (Marie Bohatá)

„Rekodifikaci stavebního práva vnímám negativně jako překotnou, nedomyšlenou a nedopracovanou, jakkoliv si uvědomuji, že současný stav také nelze dlouhodobě akceptovat.“ (Tomáš Havel)

„Rok 2021 zasáhne municipality finančně ještě výrazněji než současný rok 2020.“ (Jakub Hornek)

„Pomalost a neflexibilita reakce státní správy na koronakrizi je překvapivá, protože jsme historicky bývali lepší v krizovém managementu než v řádné přípravě na cokoli.“ (Edvard Outrata)

„Demotivovaní úředníci bez perspektivy mohou být příčinou další selhání státní správy, která povedou k podlomení důvěry v právní stát. Období racionalizace výdajů státní správy lze však také vnímat jako příležitost pro zvýšení její produktivity a efektivnosti. To zejména pak vzhledem k nákladům na provoz informačních systémů ministerstev.“ (Bohuslav Pernica)

„Záležitosti vysoce odborné, které by měly být řešeny na základě vysoce odborných stanovisek a analýz, jsou řešeny dle poptávky lidu. Takový systematický postup vlády lze označit za zjevný a pro budoucnost nebezpečný populismus.“ (Olga Pouperová)

„Řešení ad hoc podle PR reakcí je účinným nástrojem k dosažení volebního výsledku, ale zemi neprospívá.“ (Ivan Prikryl)

Přehled mediálních výstupů k dané oblasti

[1] iRozhlas. V Česku skončil po více než dvou měsících nouzový stav. Řada opatření ale zůstává v platnosti.

[online] 17. 5. 2020. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/cesko-koronavirus-nouzovy-stav-posledni-den_2005170725_wel

[2] iRozhlas. Hygienické stanice se potýkají s nedostatkem lidí. Odborníky se nedaří najít i kvůli nízkým platům. [online] 11. 6. 2020. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/zdravotnictvi-hygienicke-stanice-lekari-personalni-krize-koronavirus_2006110714_ada

[3] Seznam Zprávy. Chaotické kroky vlády v koronakrizi. Co stojí za zmatky. [online] 21. 4. 2020. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/chaoticke-kroky-vlady-v-koronakrizi-co-stoji-za-zmatky-101555>

[4] Deník. Nákaza v obcích? Ve Středočeském kraji si stěžují na nedostatek informací. [online] 18. 3. 2020. Dostupné z: <https://www.denik.cz/regiony/informace-o-nakaze-v-obcich-nejsou-zatim-ani-nebudou-20200318.html>

[5] iRozhlas. Vláda jmenovala nového superúředníka. Post náměstka na ministerstvu vnitra obsadí Petr Hůrka. [online] 15. 6. 2020. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/petr-hurka-superurednik-ministerstvo-vnitra-namestek-vlada_2006151516_tkr

- [6] ČT24. Investoři nemohou čekat roky, míní Dostálová. Stavební zákon má jít do sněmovny v září. [online] 26. 5. 2020. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3105260-zive-zastupci-vlady-predstavuji-upravy-stavebniho-zakona>
- [7] E15. Nový stavební zákon narazil. Vládní legislativci jej vrátili Dostálové k dopracování. [online] 30. 6. 2020. Dostupné z: <https://www.e15.cz/domaci/novy-stavebni-zakon-narazil-vladni-legislativci-jej-vratili-dostalove-k-dopracovani-1371125>
- [8] ČT24. Komunální politici musejí dál přiznávat majetek. Ústavní soud ale zrušil neomezené nahlížení do registru. [online] 11. 3. 2020. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3061150-komunalni-politici-museji-dal-priznavat-majetek-ustavni-soud-ale-zrusil-neomezene>
- [9] TN.cz. Jednou tak, podruhé jinak. PŘEHLED přešlapů vlády v boji s koronavirem. [online] 22. 4. 2020. Dostupné z: <https://tn.nova.cz/clanek/jednou-tak-podruhe-jinak-prehled-preslapu-vlady-v-boji-s-koronavirem.html>
- [10] Rekonstrukce státu. Protipandemická opatření po skončení nouzového stavu. Na hraně zákona? [online] 20. 5. 2020. Dostupné z: <https://www.rekonstrukcestatu.cz/archiv-novinek/protipandemicka-opatreni-po-skonceni-nouzoveho-stavu-na-hrane-zakona>
- [11] Rekonstrukce státu. Ministerstvo nemůže omezit počet účastníků demonstrací mimořádným opatřením. „Výjimka“ na poslední chvíli je absurdní. [online] 9. 6. 2020. Dostupné z: <https://www.rekonstrukcestatu.cz/archiv-novinek/ministerstvo-nemuze-omezit-pocet-ucastniku-demonstraci-mimoradnym-opatrenim-ministerska-vyjimka-na-posledni-chvili-je-absurdni>
- [12] ČT24. Soud zrušil čtyři vládní opatření. Ministerstvo zdravotnictví podá kasační stížnost. [online] 23. 4. 2020. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3082433-ctyri-opatreni-proti-koronaviru-jsou-nezakonna-soud-je-zrusil>
- [13] iRozhlas. Ministerstvo financí bude letos potřebovat na financování státního dluhu přes 730 miliard korun. [online] 26. 6. 2020. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/ekonomika/ministerstvo-financi-statni-dluh-schodek-rozpoctu-dopady-koronaviru_2006262011_aur
- [14] Deník. Ekonomické dopady koronaviru: Obce propad příjmů ustojí, říká Schillerová. [online] 16. 5. 2020. Dostupné z: <https://www.denik.cz/ekonomika/ekonomicke-dopady-koronaviru-obce-propad-prijmu-ustoji-rika-schillerova-20200516.html>
- [15] iRozhlas. Obce dostanou jako kompenzaci jednorázově 1200 korun na osobu, poslanci přijali návrh Senátu. [online] 16. 6. 2020. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/ekonomika/obce-finance-kompenzacni-balicek-poslanecka-snemovna-senat-alena-schillerova_2006161604_aur

